

> Retouradres Postbus 40225 8004 DE Zwolle

ProRail B.V.
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 2038
3500GA UTRECHT

Datum 29 juli 2022
Betreft Beslissing op aanvraag

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Postbus 40225
8004 DE Zwolle
www.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
5190026946480

Kenmerk
WNB/2022/033.toek

Bijlagen
3

Geachte [REDACTED],

Op 19 mei 2022 heeft u een ontheffing aangevraagd. Ik heb uw aanvraag beoordeeld. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Drainage spoor Bunde - M004876', gelegen in de gemeente Meerssen. Het project betreft het aanleggen van drainage bij de spoorbermen aan de noordkant van de Roggeveldstraat te Bunde. Het zal hierbij gaan om het ingraven van twee meter brede drainagekratten in de westelijke berm en een grindkoffer met een horizontale drainagebuis (langsdrainage) in de oostelijke berm, langs een deel van het spoor (geocode 063: kilometer 6.55-6.80). Op enkele plekken worden deze drainagemethoden onder het spoor met een doorsteek verbonden. De werkzaamheden bestaan uit graafwerkzaamheden en mogelijk het verleggen van kabels. De afgegraven grond wordt via het spoor afgevoerd. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, lid 1, sub b van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de hazelworm (*Anguis fragilis*).

Besluit

Ik verleen u voor de periode 1 augustus tot en met 31 maart 2023 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, lid 1, sub b zover dit betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de hazelworm.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Algemene voorschriften

Datum
29 juli 2022
Onze referentie
5190026946480

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soort en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de wet.
- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Drainage spoor Bunde - M004876', gelegen in de gemeente Meerssen aan de Roggeveldstraat te Bunde, ten noorden van Maastricht, tussen kilometer 6.55 en 6.80 (geocode 063), één en ander zoals is weergegeven in figuur 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan hazelworm, Drainage spoor, Bunde' van 19 mei 2022 (bijlage 2 bij dit besluit).
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

Specifieke voorschriften

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 8 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan hazelworm, Drainage spoor, Bunde' van 19 mei 2022 (bijlage 3 bij dit besluit).
- j. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare overwinteringsperiode en voortplantingsperiode van de hazelworm. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de hazelworm.
- k. De maaiwerkzaamheden dienen te worden uitgevoerd in één richting om reptielen de kans te geven om te vluchten. De minimale maaihoogte dient 10 centimeter te zijn, om te voorkomen dat reptielen worden gedood.

- l. Het reptielenscherm dient te worden geplaatst volgens het Kennisdocument Zandhagedis (BIJ12, 2017) om te voorkomen dat reptielen na plaatsing van het scherm alsnog het gebied in kunnen. Het scherm dient minimaal 50 centimeter hoog te zijn, waarvan 10 centimeter wordt ingegraven.
- m. Om alle aanwezige hazelwormen uit het gebied weg te vangen dient minimaal om elke 25 meter een emmer ingegraven te worden of een reptielenplaat te worden neergelegd.
- n. Indien bijvangsten worden gedaan tijdens het wegvangen van hazelworm en dit een beschermde soort betreft, dan dient een wijziging van de ontheffing te worden aangevraagd en dienen de werkzaamheden stilgelegd te worden.
- o. Het Bunderbos ligt vlakbij het plangebied en is een van de laatste bossen in Nederland waar de vuursalamander nog voorkomt. De soort heeft ernstig te lijden onder een schimmelinfectie. Het omliggende bos wordt daarom niet betreden. Voertuigwielen en schoeisel worden gedesinfecteerd bij het in- en uitgaan van het bos (zie eventueel www.sosvuursalamander.nl).

Overige voorschriften

- p. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de soort waarvoor ontheffing is verleend.
- q. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld.
- r. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Kijk onder Digitaal bezwaar indienen en kies voor eBezwaar.

Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie in de rechter kantlijn van deze brief.

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

Meer informatie

Heeft u vragen, kijk dan op mijn.rvo.nl. Of neem telefonisch contact met ons op: 088 042 42 42 (lokaal tarief). Uw aanvraag is bekend onder nummer 5190026946480. Gebruik dit nummer als u contact opneemt. Dan kan ik u beter helpen.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
29 juli 2022

Onze referentie
5190026946480

Met vriendelijke groet,

De Minister voor Natuur en Stikstof,
namens deze:

Robin Nieuwenkamp
Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Instandhouding van de hazelworm

Artikel 3.10, lid 1, sub b Wet natuurbescherming

Datum
29 juli 2022

Onze referentie
5190026946480

Er is één adulte hazelworm aangetroffen in het projectgebied. De hazelworm is in de oostelijke berm aangetroffen, waar de vegetatiestructuur wat gevarieerder en hoger is dan aan de westkant van het spoor. Deze structuur biedt hazelworm mogelijkheid tot zonnen en schuilen. De spoorberm/het schouwpad is suboptimaal leefgebied voor de hazelworm, desondanks kan aanwezigheid niet worden uitgesloten op basis van het uitgevoerde onderzoek. Er wordt dan ook van uitgegaan dat er hazelwormen in de spoorberm voorkomen, mede omdat de bermen aan de westzijde en noordzijde aansluiten op optimaal habitat van de hazelworm. Het projectgebied zal voor de hazelworm vooral functioneren als plek om te zonnen en te schuilen.

Zowel de graafwerkzaamheden als de aanleg van een onderdoorgang en het depot zullen mogelijk tot gevolg hebben dat het leefgebied van de hazelworm (vaste rust- en voortplantingsplaatsen) wordt aangetast. Het leefgebied wordt ter hoogte van de werklocatie tijdelijk ongeschikt voor de soort. De verblijfplaatsen in het werkgebied zullen ten tijde van de werkzaamheden verdwijnen. Daar waar de drainage wordt aangebracht, gaat het leefgebied van de soort permanent verloren en is het dan ook mogelijk dat er vaste voortplantings- of rustplaatsen van hazelworm verloren gaan.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 8 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan hazelworm, Drainage spoor, Bunde' van 19 mei 2022.

De werkzaamheden starten in de actieve periode van hazelworm (augustus). Zo wordt voorkomen dat winterrustende dieren in de grond aangetast worden door de graafwerkzaamheden.

Indien het plangebied gemaaid dient te worden, dan gebeurt dit in de actieve periode (augustus). Daarmee wordt de kwetsbare voortplantingsperiode van hazelworm ontzien. De maaiwerkzaamheden vinden plaatsen met een hand- of bosmaaier. Ter aanscherping is in het besluit opgenomen dat er in één richting gemaaid dient te worden. Ook dient de minimale maaihoogte 10 centimeter te zijn (voorschrift k).

Vier weken voorafgaand op de start van de (graaf)werkzaamheden wordt een amfibieënscherm rondom het werkgebied geplaatst. Ter hoogte van de werkgrens aan de noordkant sluit het scherm zo dicht mogelijk aan op het spoor, dus tot 20-30 centimeter in de ballast. Daarmee is het risico op hazelwormen die van buiten het scherm komen, bij de Roggeveldstraat of bij de noordelijke aansluiting op het spoor, uit te sluiten. Als aanvullend voorschrift is in het besluit opgenomen dat het reptielenscherm dient te worden geplaatst volgens het Kennisdocument Zandhagedis (BIJ12, 2017) om te voorkomen dat reptielen na plaatsing van het scherm alsnog het gebied in kunnen. Het scherm dient minimaal 50 centimeter hoog te zijn, waarvan 10 centimeter wordt ingegraven (voorschrift l).

Materialen worden enkel binnen het scherm opgeslagen, en het terrein buiten het scherm wordt niet betreden.

Datum
29 juli 2022

Onze referentie
5190026946480

Hazelwormen worden voor aanvang van de werkzaamheden weggevangen door middel van matjes, aangevuld met ingegraven emmers. De eerste week wordt benut als gewenningsperiode. In de drie weken voor de start van de graafwerkzaamheden gaan de deksels van de emmers en worden ze dagelijks geleegd tijdens gunstige weersomstandigheden. Op de emmers liggen eveneens matjes en in de bodem van de emmers zitten gaten zodat er nauwelijks of geen water in de emmers loopt en het water dat er in loopt er aan de onderzijde uit kan lopen. Zo wordt verdrinken en afkoelen van dieren in de emmers voorkomen. Als aanvullend voorschrift is in het besluit opgenomen dat, om alle aanwezige hazelwormen uit het gebied weg te vangen, er minimaal om elke 25 meter een emmer ingegraven dient te worden of een reptielenplaat wordt neergelegd (voorschrift m).

Hazelwormen en eventuele bijvangsten worden in het Bunderbos weer direct vrijgelaten. Dit omvat de spoorbermdelen met vegetatie op circa 200 meter ten noorden van het werkgebied (rond kilometer 7.0). Indien blijkt dat aan het einde van de eerste week nog steeds hazelwormen worden gevangen, wordt het vangen in de week erop voortgezet. Indien tijdens drie opeenvolgende dagen onder gunstige weersomstandigheden geen hazelwormen meer worden waargenomen, wordt gestopt met vangen. In dat geval worden de emmers verwijderd en de gaten in de grond weer dichtgemaakt. Ter aanscherping is in het besluit opgenomen dat indien bijvangsten worden gedaan tijdens het wegvangen van hazelworm en dit een beschermde soort betreft, een wijziging van de ontheffing aangevraagd dient te worden en de werkzaamheden stilgelegd dienen te worden (voorschrift n).

Tijdens de werkzaamheden zullen zoveel mogelijk struiken, boomstammen, houtige begroeiing en schuilplekken worden gespaard. Dit zorgt er mede voor dat het gebied na de werkzaamheden snel kan herstellen.

De activiteiten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van hagedissen. De deskundige wordt geraadpleegd en geïnformeerd bij alle te nemen beslissingen en vragen omtrent ecologie tijdens het project. De deskundige verzorgt het wegvangen van de hazelwormen. Tijdens de uitvoering van de drainagewerkzaamheden is de deskundige ten minste bij de start van de werkzaamheden ter plaatse aanwezig.

In een ecologisch werkprotocol staat in het kort omschreven welke maatregelen getroffen worden om effecten op beschermde soorten te voorkomen. Het werkprotocol zal bekend zijn bij alle betrokkenen en is aanwezig in het werkgebied. Het werkprotocol zal door een begeleidend ecooloog worden opgesteld. In een logboek worden alle ecologisch relevante zaken door de begeleidend ecooloog bijgehouden.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing, zoals hierboven reeds beschreven, aanvullende voorschriften opgenomen (voorschrift k, l, m en n).

Door de (graaf)werkzaamheden zullen de vegetatie, struiken, strooisellaag en de bodem worden aangetast en/of verwijderd. Daardoor neemt de kwaliteit en kwantiteit van het leefgebied af. Na de werkzaamheden wordt aarde terug geplaatst op de drainagekratten en herstelt de vegetatie zich. In de aarde zullen weer holten en muizengangetjes gevormd worden waar de hazelwormen zich in kunnen terugtrekken. Er zullen zoveel mogelijk struiken, boomstammen, houtige begroeiing en schuilplekken worden gespaard. Het (tijdelijk) verloren habitat zal zich dan ook weer herstellen na de werkzaamheden.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
29 juli 2022

Onze referentie
5190026946480

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen wordt voorkomen dat exemplaren van de hazelworm in het plangebied aanwezig zijn gedurende de werkzaamheden. Door de werkzaamheden neemt echter het essentiële functionele leefgebied van de hazelworm tijdelijk af en kunnen voortplantings- en rustplaatsen tijdelijk worden beschadigd en vernield. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.10, lid 1, sub b van de Wet natuurbescherming. Om deze reden wordt ontheffing verleend.

Staat van instandhouding hazelworm

Er zijn geen absolute populatiegroottes bekend van de hazelworm. Wel zijn er procentuele aantalsveranderingen in kaart gebracht door het NEM (Nederlandse Ecologische Monitoring) sinds het startjaar 1994 (Norren, 2019). De NEM laat sinds 1994 een matige toename zien. Op landelijk niveau vertoont de langjarige trend in aantallen van de soort een matige toename (laatste 10 jaar onzeker). De langjarige trend in verspreiding vertoont een matige toename (RAVON).

De hazelworm is een soort die zich vooral in het oostelijke en zuidelijke deel van Nederland ophoudt. Kerngebieden zijn de Utrechtse Heuvelrug, de Veluwe en Zuid-Limburg. In Limburg is de soort vooral ten oosten van de Maas en in Zuid-Limburg te vinden. Rond Maastricht (Mergelland) komt de soort relatief veel voor in de hellingbossen, waaronder het Bunderbos (Buggenum e.a., 2009).

Omdat de aantallen hazelwormen in het smalle 250 meter lange werkgebied relatief laag zijn ten opzichte van de lokale aantallen van het Bunderbos en er een werkwijze wordt gevolgd waarbij er zo min mogelijk exemplaren worden geschaad, blijft de lokale staat van instandhouding behouden. Bovendien zal het gebied zich weer kunnen herstellen in originele staat na afloop van de werkzaamheden.

Door het zorgvuldig mogelijk werken, in combinatie met het overblijvend areaal geschikt leefgebied in de omgeving, mag worden aangenomen dat de staat van instandhouding van de hazelworm door het projectvoornemen niet zal worden verslechterd. De gunstige staat van instandhouding van de hazelworm komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Andere bevredigende oplossingen

Aangezien er sprake is van wateroverlast op een specifieke locatie kunnen de werkzaamheden niet op een andere locatie worden uitgevoerd.

Datum
29 juli 2022

Onze referentie
5190026946480

Alternatieve inrichting voor wat betreft de drainage is niet mogelijk. Er is geen ruimte voor een sloot, en deze zou meer graafwerkzaamheden meebrengen dan drainage door middel van grindkoffers. Omdat het plangebied van belang is voor grondwaterwinning mag water niet geïnfiltreerd worden, dit is daardoor geen optie. Afvoeren op het riool is ook niet mogelijk want dit wordt niet toegestaan door de gemeente. Water mag bovendien niet worden afgevoerd via de noordzijde van het gebied vanwege de ecologische waarde van de waterstomen in dat gebied. Drainage zoals voorgesteld in het projectplan is de minst schadelijke en enig mogelijke oplossing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt het plangebied uitgerasterd en worden eventueel aanwezige hazelwormen overgezet naar een geschikt gebied buiten het plangebied. Het materiaal wordt zoveel mogelijk buiten het werkterrein ten zuiden van de Roggeveldstraat op de verharde delen opgeslagen. Met deze werkwijze wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met de hazelworm.

De beste periode om het project uit te voeren is half april tot en met september. Zo wordt de winterperiode vermeden waarin de hazelwormen ondergronds overwinteren. Het wegvangen van de dieren vindt plaats voordat de ze in winterrust gaan. De schermen blijven mogelijk tot in het eerste kwartaal van 2023 staan, er kunnen dus geen hazelwormen overwinteren in het werkgebied. De werkzaamheden zijn uiterlijk afgerond na het eerste kwartaal van 2023. Tijdens het nieuwe seizoen (vanaf april 2023) is het plangebied dan ook weer toegankelijk en bruikbaar voor hazelworm en zal de vegetatie in het gebied zich herstellen. Met deze planning wordt schade aan de soort zo veel mogelijk voorkomen.

Zodoende wordt geconcludeerd dat door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning schade aan de hazelworm zoveel mogelijk wordt voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang van 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten', zoals genoemd in artikel 3.8, lid 5, sub b van de Wet natuurbescherming.

Het spoor, met inbegrip van alle spoorelementen zoals spoorbeveiliging, spoorbermen, spoorsloten/drainage en geluidschermen, dienen regelmatig onderhouden te worden. Bij een slechte drainage kunnen verzakkingen van de spoorbaan optreden. Indien de onderhoudswerkzaamheden achterwege blijven raakt het spoor langzaam in verval en kunnen risico's op spoorcalamiteiten niet geheel worden uitgesloten. Hoge pieken in regenval kunnen zorgen voor wegspoelen van spoorballast en van afzet van materiaal op het spoor waardoor er gevaarlijk situaties ontstaan voor het spoorverkeer. Op de locatie van de geplande drainage is er momenteel geen goede afvoer van regenwater. Water uit het Bunderbos en van de helling van de naastgelegen Boschweg wordt met de nieuwe drainage veilig opgevangen.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is om de negatieve effecten op de hazelworm, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
29 juli 2022

Onze referentie
5190026946480

2. Activiteit

2.1 Gebiedsbeschrijving

De geplande drainage wordt geplaatst aan de Roggeveldstraat te Bunde (L), ten noorden van Maastricht, tussen km 6.55 en 6.80 (geocode 063). In Figuur 1 worden de grenzen van het werkterrein aangegeven. Het gaat om een deel van de spoorlijn gelegen aan de zuidrand van het Bunderbos, tegen de Roggeveldstraat aan. De westelijke berm is vlak en met korte vegetatie begroeid, voornamelijk gras, maar ook hier en daar met wat kale plekken. Een omheining begrenst hier het spoorterrein. De oostelijke berm is meer gevarieerd in breedte en in plantengroei. Er groeien hier ook wat struikjes. Het werkterrein is tussen spoor en hekwerk. Nabij de Roggeveldstaat houdt een damwand de hellinggrond tegen. Figuur 2 geeft een impressie van het projectgebied.

Figuur 1. Globale ligging van het projectgebied.

8. Mitigerende maatregelen

De volgende maatregelen worden genomen om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Deze zijn enerzijds op gericht om individuen tijdens de werkzaamheden te beschermen en anderzijds om de functionaliteit van het leefgebied tijdens het project en in de toekomst te behouden.

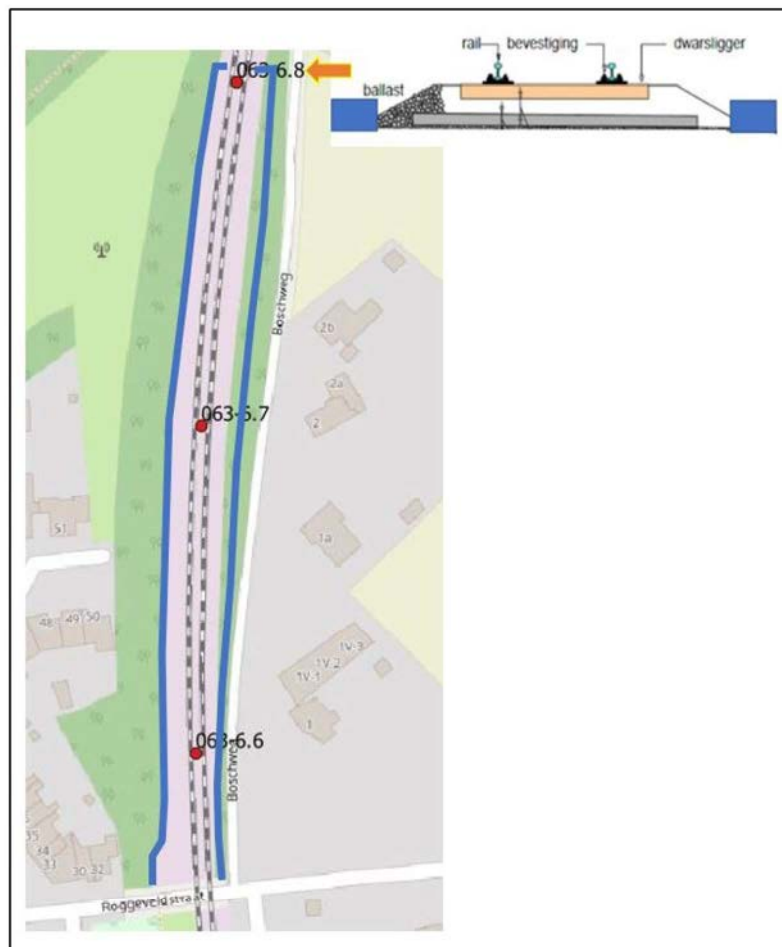
8.1 Planning

De planning is om half september 2022 (week 38) te starten met de drainage-werkzaamheden. Ook zal er in november (week 46) een aantal dagen worden gewerkt. De werkzaamheden aan de dwarsdrainage vinden plaats in weken 38 of 46 of in de periode daarna (uiterlijk Q1 2023) indien de werkzaamheden nog niet zijn afgerond. Voor hazelwormen is het vooral van belang buiten de winterperiode (1 oktober-15 april) te werken of te voorkomen dat ze aanwezig zijn in de winter.

8.2 Hazelworm maatregelen

De hazelworm is aangetroffen in de spoorberm. Dit is binnen de grenzen van het werkterrein. Om negatieve effecten van de activiteiten te verkleinen worden een aantal maatregelen ten gunste van hazelwormen genomen:

- **Werken buiten de kwetsbare winterperiode**
Voor de winter wordt het gebied hazelwormvrij gemaakt middels wegvangen en verplaatsen. Dit is om (overwinterende) hazelwormen in het werkgebied niet te doden.
- **Schermen plaatsen en hazelwormen wegvangen**
Er wordt vier weken voordat de werkzaamheden starten een amfibiescherm rondom het werkgebied geplaatst (Figuur 7). Dit komt om het terrein waar de werkzaamheden worden uitgevoerd en dusdanig dat er voldoende ruimte is om te werken/materiaal te plaatsen. Ter hoogte van de werkgrens aan de noordkant sluit het scherm zo dicht mogelijk aan op het spoor, dus 20-30 cm in de ballast. Hazelwormen leven weggekropen onder begroeiing en zullen bij voorkeur niet het onbeschutte deel van het schouwpad en de ballast opzoeken. Daarmee is het risico op hazelwormen die van buiten het scherm komen, bij de Roggeveldstraat of bij de noordelijke aansluiting op het spoor, uit te sluiten. Buiten het scherm ter hoogte van het werkterrein zal geen materiaal worden opgeslagen en ook wordt dit aangrenzende terrein niet betreden. Indien er voor het zetten van het scherm gemaaid moet worden, zal dit met een hand- of bosmaaier plaatsvinden, zodat er niet gereden hoeft te worden in de bermen.

Figuur 7. Locatie scherm (blauwe lijn) en aansluiting op de ballast aan de noordzijde.

Hazelwormen worden drie weken voor de werkzaamheden voornamelijk middels uitgelegde matjes, aangevuld met ingegraven emmers, weggevangen. In de drie weken voor de start van de graafwerkzaamheden gaan dan de deksels van de emmers en worden ze dagelijks geleegd. De matjes worden dan gecontroleerd. Op de emmers liggen eveneens matjes en in de bodem van de emmers zitten gaten zodat er nauwelijks of geen water in de emmers loopt en het water dat er in loopt er aan de onderzijde uit kan lopen. Zo wordt verdrinken en afkoelen van dieren in de emmers voorkomen. Hazelwormen en eventuele bijvangsten worden in het Bunderbos weer direct vrijgelaten: in spoorbermdelen met vegetatie op ca. 200 meter ten noorden van het werkgebied (ca. km 7.0).

Gezien de geringe oppervlakte van geschikt biotoop (twee ca. 250 meter lange en enkele meters brede spoorbermen) en de lage aantallen aangetroffen hazelwormen in dit werkgebied (1 exemplaar), is de verwachting dat na maximaal een week er geen hazelwormen meer worden aangetroffen. Zorgvuldigheidshalve is nog een tweede en derde week gereserveerd voor het wegvangen. Indien blijkt dat eind van de eerste week nog steeds hazelwormen worden gevangen, wordt dit vangen in de week erop voortgezet. Indien tijdens drie opeenvolgende dagen onder gunstige weersomstandigheden geen hazelwormen meer worden waargenomen, wordt gestopt met vangen. Dan worden de emmers verwijderd, de gaten in de grond weer dichtgemaakt en alle matjes worden weer meegenomen.

- **Hygiënisch werken**

Het Bunderbos is een van de laatste bossen in Nederland waar de vuursalamander nog voorkomt. De soort heeft ernstig te lijden onder een schimmelinfectie. Het omliggende bos wordt daarom niet betreden. Voertuigwielen en schoeisel worden gedesinfecteerd bij het in- en uitgaan van het werkgebied (zie eventueel www.sosvuursalamander.nl).

8.3 Inschakelen deskundige

De activiteiten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van hagedissen. De deskundige (meestal een ecooloog) wordt geraadpleegd en geïnformeerd bij alle te nemen beslissingen en vragen omtrent ecologie tijdens het project. De deskundige verzorgt het wegvangen van de hazelwormen. Tijdens de uitvoering van de drainage-werkzaamheden is de deskundige tijdens ten minste bij de start van de werkzaamheden ter plaatse aanwezig.

8.4 Ecologisch werkprotocol

In een ecologisch werkprotocol staat in het kort omschreven welke maatregelen getroffen worden om effecten op beschermde soorten te voorkomen. Ook staat erin hoe te handelen als deze effecten toch optreden. Dit werkprotocol wordt door een begeleidend ecooloog opgesteld en moet op de locatie aanwezig zijn en bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd. In een logboek worden alle ecologisch relevante zaken door de begeleidend ecooloog bijgehouden.